

ZAPROSZENIE DO ZGŁASZANIA UWAG DOTYCZĄCYCH INICJATYWY (bez oceny skutków)

Niniejszy dokument ma na celu poinformowanie opinii publicznej i zainteresowanych stron o pracach Komisji, aby umożliwić im przekazanie informacji zwrotnych i skuteczny udział w konsultacjach. Zwracamy się do tych grup o przedstawienie opinii na temat przyjętego przez Komisję podejścia do wskazanego problemu i możliwych rozwiązań oraz o przekazanie nam wszelkich istotnych informacji.

TYTUŁ INICJATYWY	Zwiększenie bezpieczeństwa badań naukowych w Europie
WIODĄCA DG I ODPOWIEDZIALNY DZIAŁ	Dyrekcja Generalna ds. Badań Naukowych i Innowacji, RTD.F.2
PRAWDOPODOBNY RODZAJ INICJATYWY	Wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady
ORIENTACYJNY TERMIN	Q1-2024
INFORMACJE DODATKOWE	Komisja Europejska, DG RTD (2022) Dokument roboczy służb Komisji w sprawie przeciwdziałania zagranicznym ingerencjom w badania naukowe i innowacje: https://data.europa.eu/doi/10.2777/513746

Niniejszy dokument jest przeznaczony wyłącznie do celów informacyjnych. Nie przesądza on o ostatecznej decyzji Komisji co do tego, czy inicjatywa ta zostanie zrealizowana, ani o jej ostatecznej treści. Wszystkie opisane tu elementy inicjatywy, w tym jej harmonogram, mogą ulec zmianie.

A. Kontekst polityczny, określenie problemu i analiza zgodności z zasadą pomocniczości

Kontekst polityczny

W swoim komunikacie w sprawie europejskiej strategii bezpieczeństwa gospodarczego ([JOIN\(2023\) 20](#)) Komisja zapowiedziała, że zaproponuje środki mające na celu poprawę bezpieczeństwa badań naukowych, zapewniając wykorzystanie istniejących narzędzi oraz identyfikując i usuwając wszelkie pozostałe luki, przy jednoczesnym zachowaniu otwartości ekosystemu innowacji.

Bezpieczeństwo badań naukowych wiąże się z przeciwdziałaniem ewentualnym zagrożeniom związanym z międzynarodowym charakterem badań naukowych i rozwoju technologicznego. W szczególności chodzi o zagrożenia związane z niepożądanym transferem wiedzy, obcymi ingerencjami oraz naruszeniami etyki lub uczciwości.

Opierając się na komunikacie dotyczącym globalnego podejścia do badań naukowych i innowacji ([COM\(2021\) 252](#)) oraz dokumencie roboczym służb Komisji w sprawie przeciwdziałania zagranicznym ingerencjom w badania naukowe i innowacje ([SWD\(2022\) 12](#)), wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady zmierza do przyjęcia podejścia niezależnego od kraju, unikającego wszelkich form dyskryminacji i stygmatyzacji.

Problem, któremu ma zaradzić inicjatywa

Otwartość i współpraca międzynarodowa to kluczowe elementy badań naukowych światowej klasy. Jednak wraz z rosnącymi napięciami międzynarodowymi i rosnącym znaczeniem geopolitycznym badań naukowych i innowacji nasi naukowcy i pracownicy akademicy coraz częściej spotykają się z zagrożeniami podczas współpracy międzynarodowej.

Dzielenie się technologią wrażliwą może powodować zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego, jeżeli zostanie ona użyta do celów wojskowych (niepożądany transfer technologii), może dochodzić do wpływania na kształcenie wyższe i badania naukowe przez inne państwa w celu rozpowszechniania lub narzucania konkretnych narracji (ingerencje zagraniczne). Technologie mogą być również wykorzystywane do ograniczania lub kwestionowania podstawowych wartości, zarówno w UE, jak i poza nią (naruszenia etyki lub uczciwości).

W związku z tym jest rzeczą konieczną, aby europejskie organizacje prowadzące badania naukowe, zarówno

publiczne, jak i prywatne, były wspierane i umocowane do przeciwdziałania tym zagrożeniom, dając pewność, że badania naukowe i innowacje nie będą niewłaściwie wykorzystywane w sposób, który wpływa na nasze bezpieczeństwo lub narusza nasze normy etyczne. Musimy zwiększyć bezpieczeństwo badań naukowych poprzez podnoszenie świadomości i budowanie odporności wśród naukowców i pracowników akademickich w całej Europie.

Podstawa działania UE (podstawa prawna i analiza zgodności z zasadą pomocniczości)

Podstawa prawna

Inicjatywa wchodzi w zakres obszaru polityki „badania i rozwój technologiczny”, w którym UE i jej państwa członkowskie dzielą kompetencje („kompetencje dzielone”) zgodnie z art. 4 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE).

Na podstawie art. 179 TFUE Unia dąży do wzmocnienia swojej bazy naukowej i technologicznej poprzez realizację europejskiej przestrzeni badawczej (EPB). Celem Unii jest również zachęcanie przedsiębiorstw, w tym MŚP, ośrodków badawczych i uniwersytetów do prowadzenia wysokiej jakości działań w zakresie badań i rozwoju technologicznego. Art. 181 TFUE określa, że Unia i państwa członkowskie koordynują swoje działania w zakresie badań i rozwoju technologicznego, tak aby zapewnić wzajemną spójność polityk krajowych i polityki Unii.

Art. 292 TFUE stanowi podstawę prawną do przyjmowania przez Radę zaleceń w oparciu o wnioski Komisji.

Praktyczna potrzeba działania na poziomie UE

Chociaż rządy krajowe są najlepiej umocowane do kontaktów z uczelniami oraz innymi organizacjami prowadzącymi badania naukowe i wspierania ich we wprowadzaniu niezbędnych środków, konieczna jest współpraca i koordynacja na szczeblu UE, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie europejskiej przestrzeni badawczej (EPB) i zmniejszyć dysproporcje spowodowane różnicami w krajowych środkach bezpieczeństwa badań naukowych.

Obecnie świadomość zagrożeń nie jest jednakowa w całej UE. Coraz więcej państw członkowskich i podmiotów działających w dziedzinie badań naukowych i innowacji opracowuje i wprowadza specjalne środki ochronne, jednak niektóre państwa wydają się nadal w dużej mierze nieświadome, pozwalając na powstawanie słabych punktów, które można łatwo wykorzystać. W pewnym momencie różnice te mogą nawet powodować presję na wykluczenie partnerów z państw UE, które nie stosują żadnych środków ograniczających ryzyko lub których środki są niewystarczające. W związku z tym niezbędny jest minimalny poziom spójności podejścia w całej UE.

Status prawny tej inicjatywy powinien zapewnić poparcie i odpowiedzialność ze strony państw członkowskich, a jednocześnie polegać głównie na samodzielnym zarządzaniu sektora badań naukowych i innowacji zgodnie z wolnością nauki i autonomią instytucjonalną.

B. Co ma osiągnąć inicjatywa i w jaki sposób?

Ogólnym celem inicjatywy jest wspieranie państw członkowskich i organizacji prowadzących badania, zarówno publicznych, jak i prywatnych, w przeciwdziałaniu zagrożeniom dla bezpieczeństwa badań, zapewniając, aby działania w zakresie badań naukowych i innowacji nie były niewłaściwie wykorzystywane w sposób, który ma wpływ na bezpieczeństwo UE lub narusza normy etyczne.

W związku z tym we wniosku Komisji dotyczącym zalecenia Rady w sprawie bezpieczeństwa badań naukowych określone zostaną zasady przewodnie odpowiedzialnego umiędzynarodowienia, a następnie kluczowe działania polityczne na szczeblu krajowym i sektorowym mające na celu wzmocnienie bezpieczeństwa badań. Ostatecznym skutkiem będzie sporządzenie wykazu inicjatyw na szczeblu UE w celu wsparcia starań państw członkowskich i sektora.

Możliwe zasady przewodnie dotyczące odpowiedzialnego umiędzynarodowienia obejmują:

- położenie nacisku na autonomię sektora przy pełnym poszanowaniu wolności akademickiej i autonomii instytucjonalnej;
- przyjęcie ram obejmujących całą administrację rządową w celu wspierania i upodmiotowienia sektora, w szczególności poprzez powiązanie badań naukowych i innowacji z wiedzą fachową w zakresie bezpieczeństwa;
- wspieranie podejścia ogólnosektorowego, w tym badań podstawowych i stosowanych oraz szkolnictwa wyższego;
- proporcjonalność środków ochronnych bazujących na podejściu opartym na analizie ryzyka;
- koncentracja na zagrożeniach dla bezpieczeństwa narodowego, a także na kwestiach etyki i uczciwości;

- przyjęcie podejścia niezależnego od kraju, unikając wszelkich form dyskryminacji i stygmatyzacji.

Potencjalne kluczowe działania polityczne na szczeblu krajowym i sektorowym obejmują:

- przyjęcie kompleksowego i spójnego podejścia do zabezpieczeń zarówno na szczeblu krajowym, jak i na szczeblu sektora badań naukowych i innowacji, przy jednoczesnym dążeniu do podniesienia poziomu spójności w całej Europie na wszystkich szczeblach;
- inwestowanie w lepsze zrozumienie krajobrazu zagrożeń charakterystycznych dla danego sektora i jego odporności;
- wspieranie organizacji prowadzących badania w ich staraniach na rzecz opracowania procedur należytej staranności i zarządzania ryzykiem oraz przydzielania obowiązków w ramach organizacji;
- promowanie zachęcania beneficjentów przez krajowe agencje finansujące do identyfikowania i rozwiązywania problemów związanych z bezpieczeństwem badań naukowych w swoich projektach.

Możliwe wsparcie na szczeblu UE mogłoby obejmować:

- ułatwianie wzajemnego uczenia się i koordynacji między państwami członkowskimi i zainteresowanymi stronami oraz tworzenie wspólnot praktyków w całej Europie;
- wspieranie opracowywania praktycznych wytycznych i narzędzi z zakresu należytej staranności dla organizacji prowadzących badania naukowe;
- monitorowanie wdrażania przez państwa członkowskie zasad przewodnich i kluczowych działań politycznych zawartych w zaleceniu.

W ramach tego „zaproszenia do zgłaszania uwag” Komisja zwraca się do szerokiego grona respondentów o informacje zwrotne, pomysły i informacje wejściowe na temat wszystkich trzech części zalecenia, tj.: zasad przewodnich, kluczowych działań politycznych i inicjatyw na szczeblu UE.

Prawdopodobne skutki

W przypadku przyjęcia wniosek Komisji dotyczący zalecenia Rady w sprawie bezpieczeństwa badań naukowych po raz pierwszy zapewniłby wspólną definicję problemu i wspólne poczucie pilności, a także wspólne zrozumienie tego, jak powinna wyglądać skuteczna reakcja polityczna. Byłoby ono punktem odniesienia i źródłem inspiracji dla organów publicznych państw członkowskich, a także uniwersytetów i innych organizacji prowadzących badania naukowe, przyczyniając się do podnoszenia świadomości i opracowywania skutecznych podejść do zwiększania bezpieczeństwa badań.

Wspierałoby ono państwa członkowskie i organizacje prowadzące badania w opracowywaniu i wdrażaniu polityk/środków, które są zarówno skuteczne, jak i proporcjonalne. Podkreślałoby znaczenie międzynarodowej współpracy i otwartości zgodnie z zasadą „otwarty w największym możliwym zakresie, zamknięty tylko w koniecznym”. Wskazałoby również na poziomie operacyjnym, które środki zarządzania ryzykiem można by wprowadzić z poszanowaniem wolności akademickiej i autonomii instytucjonalnej, unikając dyskryminacji i stygmatyzacji. W związku z tym zalecenie miałoby istotny wpływ na podnoszenie świadomości i budowanie odporności w całej Europie.

Monitorowanie w przyszłości

We wniosku Komisji dotyczącym zalecenia Rady zostanie określone, w jaki sposób zostanie zapewnione monitorowanie i działania następcze dotyczące zapowiadanych kroków, przy pełnym wykorzystaniu struktur zarządzania EPB.

C. Lepsze stanowienie prawa

Ocena skutków

Ocena skutków nie zostanie przeprowadzona. Inicjatywa „Zwiększenie bezpieczeństwa badań naukowych w Europie” przyjmie formę wniosku Komisji dotyczącego zalecenia Rady, które jest niewiążącym aktem UE. W związku z tym jego wpływ będzie w dużej mierze zależał od zaangażowania i gotowości państw członkowskich i organizacji sektorowych do działania.

Przedmiotowa inicjatywa opiera się na kilku źródłach, m.in. na różnych spotkaniach ekspertów i informacjach zwrotnych dotyczących tego zaproszenia do zgłaszania uwag. Konieczność oceny skutków przyszłych działań zapowiedzianych w zaleceniu zostanie rozważona we właściwym czasie zgodnie z wytycznymi dotyczącymi lepszego stanowienia prawa.

Strategia konsultacji

Inicjatywa opiera się na dokumencie roboczym służb Komisji w sprawie przeciwdziałania zagranicznym interwencjom w badania naukowe i innowacje ([SWD\(2022\) 12](#)), który został opracowany przy ścisłym zaangażowaniu ekspertów i zainteresowanych stron. Od czasu publikacji w styczniu 2022 r. odbyło się kilka

spotkań z ekspertami z państw członkowskich, m.in. w kontekście wzajemnego uczenia się. Przedmiotowe dyskusje ekspertów koncentrowały się na lepszym zrozumieniu problemu, a także na określeniu elementów składowych skutecznej reakcji politycznej. W maju 2023 r. w Radzie odbyła się debata orientacyjna na temat bezpieczeństwa wiedzy i odpowiedzialnego umiędzynarodowienia, której postulaty zostaną również uwzględnione w inicjatywie.

Aby zgromadzić opinie i spostrzeżenia na temat wniosku Komisji dotyczącego zalecenia Rady od szerokiego grona respondentów, niniejsze zaproszenie do zgłaszania uwag jest udostępnione w celu przedstawiania informacji zwrotnych na portalu [„Wyraź swoją opinię”](#) przez cztery tygodnie. Mile widziane są wszelkie informacje zwrotne i stanowiska zawierające odpowiedzi na pytania zadane w polu „B” powyżej oraz wszelkie materiały na poparcie wniosku. Uwagi można przesyłać w dowolnym języku urzędowym UE.

Komisja planuje ponadto przeprowadzić ukierunkowane konsultacje w formie spotkań i warsztatów, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji zainteresowanych stron na szczeblu UE.